

Faustyna Mijalska

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt. „Samorząd terytorialny w procesie rozwoju metropolitalnego a nowe formy partycypacji”

Postępująca globalizacja i zmiany zachodzące w społeczeństwie sprawiły, że pojawiły się nowe modele zarządzania miastem. Co więcej, coraz częściej pojawia się kwestia zamiany miast w metropole, a miast „po prostu”, w miasta inteligentne, bystre, sprytne. Władarze stają przed coraz większymi wymaganiami społeczności lokalnych, które m. in. korzystając z różnego rodzaju mediów, czerpią niemal nieograniczoną wiedzę o świecie, pragną dalszego rozwoju swoich miast. Taka sytuacja wymaga redefinicji samorządu terytorialnego. Podlegające transpozycji realia współczesnego zarządzania publicznego ujawniają gamę problemów, którym sprostać powinno zarządzanie organizacjami terytorialnymi, w tym obszarami metropolitalnymi. Pożądany model nowoczesnego samorządu terytorialnego jawi się jako ten, który nie tylko umożliwia udział obywateli w sprawowaniu władzy, ale również stwarza bądź oferuje odpowiednie do tego celu narzędzia. Coraz większe znaczenie odgrywa technologia, a postępująca cyfryzacja znajduje się w centrum rozwoju metropolitalnego.

W badaniach brakuje często holistycznego spojrzenia na kwestię współdziałania jednostek samorządowych z mieszkańcami, szczególnie w ramach koncepcji miast inteligentnych.

Rozprawa doktorska stanowi próbę spojrzenia na tę tematykę z nieco innej perspektywy, gdyż jej podłożem są obszary metropolitalne, wokół których obecnie toczy się ożywiona dyskusja. Dotyczy ona m. in. ich miejsca w systemie administracyjnym Polski i rozlicznych problemów, takich jak brak miejsc parkingowych, korki, zbyt mało terenów zielonych czy wszechobecny smog itd. Ożywiony ton nadają jej m. in. - działające aktywnie od kilkunastu lat - ruchy miejskie.

Na podstawie badań poczyniono szereg refleksji, które skutkowały postawieniem hipotezy głównej: rola nowoczesnego samorządu terytorialnego polega na tworzeniu pola do współdziałania ze społecznościami lokalnymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii komunikacyjno-informacyjnych, ponieważ przyczynia się to do poprawiania atrakcyjności obszarów metropolitalnych i wzrostu ich znaczenia na arenie międzynarodowej. Hipotezę udało się zweryfikować pozytywnie.

W związku z tym, że specyfika metropolii na całym świecie różni się między sobą, za model obrana została Polska po 1989 r. Pojawiają się jednak odwołania do literatury anglojęzycznej i odniesienia do początków samorządu terytorialnego, sięgających już XIII w.

Ważnym aspektem pracy było scharakteryzowanie metropolizacji w Polsce po 1989 r., a także zidentyfikowanie miast, które mogą pretendować do miana metropolii. Dokonany został przegląd polskich aktów prawnych i dokumentów strategicznych poruszających kwestię rozwoju metropolitalnego. Kolejnym elementem było określenie roli jednostek samorządu terytorialnego w procesie metropolizacji, by w końcu przejść do omówienia koncepcji inteligentnych miast, której zrozumienie było istotne dla dalszych rozważań nad tematyką związaną z rozwojem metropolii.

Dalej omówione zostały historyczne i prawno-instytucjonalne uwarunkowania partycypacji, a także zwrócona została uwaga na jej silne i słabe strony wraz z określeniem poziomu sprawności współczesnego społeczeństwa obywatelskiego.

Istotne okazało się poruszenie tematyki inteligentnych miast, tym razem ze względu na trzy ich generacje (ze szczególnym uwzględnieniem koncepcji *smart city 3.0*, nawiązującej do udziału mieszkańców we współrządzeniu miastem).

Zwieńczeniem pracy było poruszenie kwestii administracji elektronicznej, mającej na celu ułatwienie ludziom udziału w partycypowaniu w życiu publicznym, a także problematyki tej z punktu widzenia społeczności lokalnych. Przedstawione zostało ponadto zagadnienie związane z podstawami prawa dotyczącego funkcjonowania administracji cyfrowej, rozszerzonego i udoskonalonego po wybuchu pandemii Covid-19. Ostatecznie dotknięto również *gros* aspektów związanych z tzw. *government technology* oraz *civic technology*. Za wprowadzenie do tej części posłużyła analiza *crowdsourcingu* i jego odmian.